

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt. „Duchowość i jej rola w radzeniu sobie ze stresem” Mgr Anna Górka

Celem rozprawy był badawczy ogląd zjawiska tzw. nowej duchowości w kontekście rozwojowo-terapeutycznego *milieu* oraz odpowiedź na pytanie o związki nowej duchowości z radzeniem sobie ze stresem (i duchowy wymiar antystresowych praktyk).

Wykonano analizę danych zastanych (materiały dotyczące wybranego Ośrodka Rozwoju Osobistego i Duchowego „Tu i Teraz”). Celem ugruntowania refleksji nad przemianami religijności we współczesnej Polsce, przeprowadzono 23 wywiady swobodne z uczestnikami warsztatów podczas etnograficznych badań terenowych (w ramach Festiwalu Jogi oraz Festiwalu Integracji Ciała, Duszy i Umysłu, organizowanych przez Ośrodek w latach 2009-2012).

Strukturalnie praca składa się z kilku, powiązanych ze sobą fragmentów. Część teoretyczna obejmuje charakterystykę kontekstów społeczno-kulturowych, niezbędnych do analizy problemu badawczego tj. ponowoczesność, specyfika religijności *à la polonaise*, omówienie zagadnień związanych z *New Age* i nową duchowością oraz ze stresem, *copingami* kulturą terapeutyczną (rozdz. 1). Następnie opisane są podstawy filozoficzne i metodologiczne pracy oraz procedura badań (rozdz. 2). Część empiryczna (rozdz. 3) jest zasadniczą realizacją tematu pracy: analizą i interpretacją fenomenu nowej duchowości. Podjęte są tematy tj. kluczowe aspekty nowej duchowości (na poziomie instytucjonalnym – analiza specyfiki Ośrodka, oraz indywidualnym – narracje biograficzne osób nastwionych na samorozwój), modele transformacji religijności tradycyjnej w kierunku nowej duchowości, kwestie przebudzenia do nowej duchowości oraz fenomen duchowości jako sposobu radzenia sobie ze stresem (*spiritualcoping*).

Badania pozwoliły na pogłębione rozpoznanie specyfiki kręgu społecznego związanego z nową duchowością i jego świata wyobrażeń. Analiza pozwoliła wyłonić wiodące idee i charakterystyki nowej duchowości, korespondujące z trendami obecnymi w kulturze terapeutycznej (tj. samorozwój, samorealizacja, autonomia, świadomość, zdrowie, autentyczność, emocje, indywidualizm). Materiał jest przyczynkiem do analizy transformacji religijności w wymiarze lokalnym, ale też stawia pytania o trendy dotyczące szerszych przemian kulturowych i religijnych. Wyłaniająca się z badań specyfika konstruowania duchowości u adeptów warsztatów rozwoju osobistego i duchowego, poszerza mapę duchowych alternatyw o ogląd wciąż niszowych, ale rozprzestrzeniających się „profilu duchowych” w dzisiejszej Polsce.

Słowa kluczowe: nowa duchowość, przemiany religijności, kultura terapeutyczna, radzenie sobie ze stresem

Anna Górka

Katrin Góra-Maj

Abstract

The aim of presented dissertation was to study the phenomenon of New Spirituality in the context of development and the therapeutic milieu and to investigate mutual relationships between New Spirituality and coping with stress (the spiritual dimension of anti-stress practices).

The 23 in-depth interviews were conducted with participants of the workshops organized by “Here and Now” Personal and Spiritual Development Center as a part of the Yoga Festival in 2010 and Festivals for Mind, Body & Spirit Integration (2009-2012). Ethnographic field research forms a methodological background of the dissertation.

The theoretical part of the dissertation presents significant socio-cultural contexts: postmodernism, specificity of the Polish religious and cultural background, New Age, New Spirituality, coping with stress theories and therapeutic culture (Ch. 1). Furthermore, methodological foundations of the work and the research design are presented (Ch. 2). The empirical part (Ch. 3) includes the analysis and interpretation of the research materials: key aspects of the New Spirituality (at institutional level – the specifics of the “Here and Now” Center, and at the individual level – narratives of respondents engaged in self-development), models of transformation from traditional religiosity towards New Spirituality, the issue of spiritual ‘awakening’ and including spirituality in various ways of coping with stress (spiritual coping).

The analysis is focused on important features of the New Spirituality that correspond with current trends in the therapeutic culture (eg. self-development, self-realization, autonomy, consciousness, health, authenticity, emotion, individualism).

The analysis of interviews outlined the specific features of spiritual identity among the adepts of personal and spiritual development workshops. The research contributes to the study of alternative and new spiritual ideas and practices, which are still a niche in terms of adherents, but the growing interest in spiritual development courses and trainings is an observable phenomenon in contemporary Poland.

Keywords: New Spirituality, transformations of contemporary religiosity, therapeutic culture, coping with stress

Anna

Corus

Halina Gf-H